

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 5 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 września 2016 r. w Krakowie

połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia spraw:

z powództwa T. Z. przeciwko R. M. o zapłatę,

z powództwa Z. Z. przeciwko R. M. o zapłatę,

z powództwa J. Z. przeciwko R. M. o zapłatę,

I. zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powódki T. Z. kwotę 63828 zł. 88 gr. (słownie: sześćdziesiąt trzy tysiące osiemset dwadzieścia osiem złotych osiemdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 maja 2015 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powoda Z. Z. kwotę 63828 zł. 88 gr. (słownie: sześćdziesiąt trzy tysiące osiemset dwadzieścia osiem złotych osiemdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 maja 2015 r. do dnia zapłaty,

III. zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powoda J. Z. kwotę 63828 zł. 88 gr. (słownie: sześćdziesiąt trzy tysiące osiemset dwadzieścia osiem złotych osiemdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 28 maja 2015 r. do dnia zapłaty,

IV. w pozostałym zakresie powództwa oddala,

V. zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powódki T. Z. kwotę 156 zł. 16 gr. (słownie: sto pięćdziesiąt sześć złotych szesnaście groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania,

VI. zasądza od powoda Z. Z. na rzecz pozwanego R. M. kwotę 500 zł. 24 gr. (słownie: pięćset złotych dwadzieścia cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania,

VII. zasądza od powoda J. Z. na rzecz pozwanego R. M. kwotę 828 zł. 44 gr. (słownie: osiemset dwadzieścia osiem złotych czterdzieści cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 czerwca 2014 r. powódka T. Z. wniosła o zasądzenie od pozwanego R. M. kwoty 194444,45 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 22 listopada 2013 r. do dnia zapłaty i o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na uzasadnienie żądania podała, że jest wnuczką zmarłego w dniu 3 lutego 2010 r. S. M., po którym spadek na podstawie testamentu nabył w całości pozwany. W skład spadku wchodzi:

- udział w 1/3 w nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) obr. nr (...),
- własność nieruchomości składającej się z działki nr (...), obr. nr (...)
- udział w 1/2 nieruchomości składającej się z działki nr (...), (...)
- własność nieruchomości składającej się z działki nr (...), (...)

Spadkodawca zmarł jako wdowiec. Córka spadkodawcy E. Z. i jego syn S. M. zostali wydziedziczeni, a syn W. M. zmarł przed spadkodawcą. Z mocy art. 1011 k.c. powódka jest uprawniona zachowku po S. M..

Analogicznej treści pozwu złożyli powodowie J. Z. i Z. Z. i sprawy z tych pozwów zostały zarejestrowane do sygnatur I C 1149/14 i I C 1150/14 a następnie połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą I C 1147/14.

W złożonej w dniu 27 maja 2015 r. odpowiedzi na pozew (k. 116) pozwany wniósł o oddalenie powództw i o zasądzenie od powodów zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu przyznał, że powodowie należą do kręgu osób uprawnionych do zachowku po spadkodawcy. Zarzucił, że dochodzenie roszczeń przez powodów pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Pozwani nie utrzymywali kontaktów ze spadkodawcą, nie interesowali się jego losem, a postawę tę wpajała im matka – E. Z.. Pomoc spadkodawcy świadczyli jedynie pozwany i jego dzieci. Zarzucił, że nieruchomości stanowiły majątek osobisty drugiej żony spadkodawcy nabyte dziedziczeniem testamentowym. Przyznał, że powodowie wskazali prawidłowo składniki majątku spadkowego, ale zawyżyli jego wartość. Zarzucił, że po śmierci spadkodawcy dokonany został gruntowny remont budynku na nieruchomości spadkowej.

W piśmie z dnia 17 czerwca 2016 r. powodowie zarzucili, że gdyby relacje powodów ze spadkodawcą były złe, to spadkodawca by ich również wydziedziczył, czego nie uczynił. Zarzucili, że zastosowanie do zachowku art. 5 k.c. jest instytucją nadzwyczajną.

Bezspornym w sprawie było, że spadkodawca S. M. zmarł w dniu 3 lutego 2010 r. jako wdowiec. Miał czworo dzieci:

- pozwanego w niniejszej sprawie R. M.
- E. Z., którą wydziedziczył testamentem,
- S. M., którego wydziedziczył testamentem,
- W. M., który zmarł przed spadkodawcą.

W chwili śmierci S. M. był właścicielem (oświadczenie pozwanego, k. 119):

- udziału w 1/3 w nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)
- nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)
- udziału w 1/2 w nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)
- nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadek po S. M. nabył na podstawie testamentu w całości syn R. M..

Dowód: - odpis postanowienia, k. 12

S. M. odwiedzał powodów w ich domu gdy byli dziećmi. Później kontakty się stały się rzadsze a pod koniec życia S. M. stały się sporadyczne. Przyczyną tego stanu rzeczy były złe relacje panujące pomiędzy matką powodów – E. Z. – a drugą żoną S. M., których skutkiem było opuszczenie przez E. Z. po zajściu w ciążę domu S. M.. Pomiędzy powodami a S. M. nie było konfliktów. T. Z. spotkała się ostatni raz ze S. M. w 2009 r. J. M. spotkał ostatni raz ze S. M. około 2008 r. Z. M. spotkał się ostatni raz ze S. M. około 2001 r. przy czym od tego czasu przebywa w Anglii. S. M. nie zwracał się do powodów o udzielenie mu jakiegokolwiek pomocy.

Dowód: - przesłuchanie świadka E. Z., k. 234

- przesłuchanie świadka S. M. syna S., k. 233

- przesłuchanie świadka M. B., k. 233-234

- przesłuchanie powódki T. Z., k. 264

- przesłuchanie powoda J. Z., k. 264

- przesłuchanie powoda Z. Z., k. 265

- przesłuchanie świadka M. M. (1), k. 141-142

- częściowo przesłuchanie pozwanego, k. 272

Po śmierci S. M. w domu, w którym zamieszkiwał, zostały wykonane następujące prace remontowe:

- w kuchni wymieniono podłogę z drewnianej na panele i położono tapety,

- w pierwszym pokoju położono gładzie na ścianach, tapety i pomalowano,

- w drugim pokoju wymieniono całą podłogę i ściany, wymieniono instalację elektryczną i postawiono piec,

- w trzecim pokoju zrobiono wylewki, wymieniono podłogę, zrobiono ściany z płyt kartonowo – gipsowych, kasetony na suficie, wymieniono drzwi na balkon i okna,

- w łazience wykonano sufit podwieszany, zerwano tynk ze ścian, wyłożono ściany suchym tynkiem, zrobiono instalację elektryczną do lampek, wymieniono sedes i baterię,

- na tarasie zerwano wylewkę, wykonano izolację i położono płytki,

- na dachu poprawiono komin a na około połowie dachu załatano dziury i uzupełniono dachówki.

Dowód: - przesłuchanie świadka J. K., k. 142

- przesłuchanie świadka D. G., k. 142

- przesłuchanie świadka Ł. M., k. 141

- przesłuchanie świadka G. F., k. 141

- przesłuchanie świadka G. M., k. 141

- przesłuchanie świadka M. M. (1). 141-142

Pozwany R. M. jest na urlopie zdrowotnym. Mieszka w B. w wynajętym lokalu. Uzyskuje dochody z wynagrodzenia ok. 2800 zł. miesięczne brutto oraz z działalności gospodarczej w wysokości 5000-6000 zł. brutto rocznie.

Dowód: - przesłuchanie powoda, k.

Wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...) w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi 405029 zł.

Wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...) w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi 189788 zł.

Wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...) w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi 138206 zł.

Wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...) w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi 372046 zł.

Dowód: - opinia biegłego, k. 207

Ustalając wartość nieruchomości stanowiących składniki majątku spadkowego oparł się sąd na dowodzie z opinii biegłego B. W.. Opinii tej dał wiarę w całości. Biegły wykonał opinię zgodnie z odezwą. Sporządzona opinia, po dodatkowym wyjaśnieniu na rozprawie, jest zrozumiała i nie wykazuje błędów logicznych, zaś biegły w sposób wyczerpujący odpowiedział na pytania stron podczas ustnych wyjaśnień do opinii.

Ustalając okoliczności dotyczące relacji panujących pomiędzy powodami a spadkodawcą oparł się sąd na zeznaniach świadków E. Z., S. M., M. B. i powodów. Zeznania tych osób są spójne i konsekwentne i nie popadają we wzajemne sprzeczności. Niewielkie rozbieżności pomiędzy tymi zeznaniami w zakresie daty, w jakich miały mieć miejsce ostatnie spotkania powodów J. Z. i Z. Z. ze spadkodawcą nie wpływają na ogólną wiarygodność tych zeznań, a wręcz przeciwnie, wskazują, że świadkowie i powodowie nie uzgadniali uprzednio treści zeznań, a zatem zeznania te należy ocenić jako spontaniczne, a przez to tym bardziej wiarygodne.

Nie dał sąd wiary zeznaniom świadków Ł. M., G. F., G. M., co do okoliczności że powodowie nie utrzymywali żadnych kontaktów ze spadkodawcą. Fakt utrzymywania kontaktów i ich częstotliwość wynika ze zgodnych zeznań świadków E. Z., S. M., M. B. i zeznań powodów, a z zeznań tych wynika, że kontakty te były intensywniej utrzymywane w okresie dzieciństwa powodów i przede wszystkim w postaci wizyt spadkodawcy w domu powodów. Uwzględniając fakt, że relacje pomiędzy matką powodów a drugą żoną spadkodawcy były złe, możliwym jest, że R. M. i jego rodzina mogli nie wiedzieć o utrzymywaniu przez spadkodawcę kontaktów z jego pozostałymi dziećmi i wnukami, skoro kontakty te odbywały się w przeważającej mierze poza miejscem zamieszkania spadkodawcy i świadków. Podkreślić należy, że pozwany w swoich zeznaniach nie wykluczał, że powodowie i spadkodawca mogli spotykać się poza miejscem zamieszkania spadkodawcy.

Nie czyniono ustaleń w oparciu o zeznania świadka M. M. (2) gdyż świadek nie posiadała wiadomości co do relacji panujących pomiędzy spadkodawcą a powodami.

Ustalając zakres prac remontowych wykonanych w nieruchomości wchodzącej w skład spadku oparł się sąd na dowodach z zeznań świadków D. G. i J. K., które ocenił jako wiarygodne, gdyż złożyły je osoby, które przedmiotowe prace wykonywały, a zatem mają wiedzę co do okoliczności ich wykonania. Dodatkowo oparł się sąd w tym zakresie na niepopadających w sprzeczność z zeznaniami w/w świadków zeznaniami świadków Ł. M., G. F., G. M. i M. M. (1).

Oddalono wnioski o przesłuchanie świadków i uchylano pytania zadawane świadkom w zakresie okoliczności, które nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 991 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie

trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego spadkodawca S. M. zmarł w dniu 3 lutego 2010 r. i spadek po nim nabył w całości i na podstawie testamentu pozwany R. M..

S. M. zmarł jako wdowiec i miał czworo dzieci: R. M., E. Z., którą wydziedziczył testamentem, S. M., którego wydziedziczył testamentem i W. M., który zmarł przed spadkodawcą. W braku testamentu powołani do spadku z ustawy po S. M. byłiby zatem po 1/3 części R. M., E. Z., S. M., albowiem w niniejszej sprawie żadna ze stron nie twierdziła aby zmarły W. M. pozostawił zstępnych, którzy byłiby z ustawy powołani do dziedziczenia udziału, który przypadałby W. M.. Zgodnie z art. 992 k.c. przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę obliczenia zachowku nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zostali wydziedziczeni. Ponieważ E. Z. i S. M. zostali wydziedziczeni, to nie należy ich uwzględniać jako spadkobierców spadkodawcy S. M.. Zarazem żadna ze stron nie powoływała aby S. M. syn S. miał jakichkolwiek zstępnych, którzy w jego miejsce byłiby powołani do dziedziczenia z ustawy po spadkodawcy S. M.. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że dla potrzeb ustalenia wysokości zachowku do dziedziczenia z ustawy o spadkodawcy S. M. zgodnie z powyższymi regulami byłiby powołani:

- pozwany R. M. w 1/2 części,
- powódka E. Z. w 1/6 części
- powód J. Z. w 1/6 części
- powód Z. Z. w 1/6 części.

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. każdemu z powodów przysługuje mu zatem zachówek w wysokości 1/2 wartości udziału, który dziedziczyłby z ustawy.

Bezspornym było, że w chwili otwarcia spadku w skład majątku spadkowego wchodziły:

- udział w 1/3 w nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr.(...)
- nieruchomość składająca się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)
- udział w 1/2 w nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr.(...)
- nieruchomość składająca się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)

Pozwany przyznał, że składniki majątku spadkowego są takie, jak to przedstawili powodowie (k. 119) kwestionując jedynie wskazaną przez powodów wartość. Zauważyć wprawdzie należy, że z informacji zawartych w opinii biegłego (k. 174-175) wynika, że dla nieruchomości składającej się z działki nr (...) nie ma założonej nowej księgi wieczystej, a w starym wykazie hipotecznym lwh (...)ujawniona jest w nim jako właścicielka Z. F. (a powodowie wskazują, że stanowiła ona własność spadkodawcy). Wszelako uznać należało dla potrzeb niniejszego postępowania, że – wobec przyznania tej okoliczności przez pozwanego – nieruchomość ta należała w chwili śmierci w całości do spadkodawcy, ponieważ treść ksiąg wieczystych nie musi odpowiadać rzeczywistości stanowi prawnemu, a przewidziane w art. 3 ust. 1 u.k.w.h. domniemanie zgodności ksiąg wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym zostało obalone przyznaniem dokonany przez pozwanego.

Jak wynika z opinii biegłego łączna wartość składników majątku spadkowego, ustalona według stanu na dzień otwarcia spadku i według cen aktualnych, wynosi 765946,66 zł. albowiem:

- wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...) w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi 405029 zł. a zatem należący do spadkodawcy udział w 1/3 ma wartość **135009,66 zł**.

- wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr.(...)w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi **189788 zł**.

- wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...) w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi 138206 zł. a zatem należący do spadkodawcy udział w 1/2 ma wartość **69103 zł**.

- wartość nieruchomości składającej się z działki nr (...) j. ew. K. obr. (...)w/g stanu na dzień 3 lutego 2010 r. i cen aktualnych wynosi **372046 zł**.

Każdemu z powodów przysługuje zachówek w 1/2 wysokości wartości powyższych udziałów. Zatem każdemu z powodów należy się zachówek w wysokości 1/12 wartości majątku spadkowego, a zatem kwoty po (765946,66 / 12) 63828,88 zł.

Bezzasadny okazał się podniesiony przez stronę pozwaną zarzut naruszenia przez powoda zasad współżycia społecznego. Faktem jest, że relacje powodów ze spadkodawcą, pomimo bliskiego pokrewieństwa w linii prostej, nie były bliskie. Powodowie spotykali się ze spadkodawcą częściej w dzieciństwie, a wraz z dorastaniem powodów relacje te ulegały rozluźnieniu, tak, że powodowie ostatni raz spotkali spadkodawcę kilka, a w przypadku powoda Z. Z. – kilkanaście lat przed śmiercią spadkodawcy. Uwzględnić wszakże należy, że taki stan relacji pomiędzy stronami był pochodną stanu relacji pomiędzy matką powodów a drugą żoną spadkodawcy, które były złe. Brak jest natomiast jakichkolwiek danych wskazujących na to, aby pomiędzy samymi powodami a spadkodawcą miały miejsce jakiegokolwiek spory czy konflikty. W tym stanie rzeczy nie sposób ocenić postępowania powodów w stosunku do spadkodawcy jako niewłaściwego i mogącego uzasadniać tezę, że powodowie żądając zachowku nadużywają przysługującego im praw. Podkreślić należy, że instytucja zachowku ma bardzo silne podłoże etyczne i stanowi wyraz obowiązków moralnych spadkodawcy w stosunku do członków jego najbliższej rodziny. Wszelkie ingerencje w zakres prawa do zachowku winny znajdować bardzo silne uzasadnienie w wyjątkowych okolicznościach przemawiających przeciwko dopuszczalności dochodzenia tego prawa, a takich wyjątkowych okoliczności w realiach niniejszej sprawy brak. Uwzględnić przy tym należy, że złe relacje pomiędzy spadkodawcą a osobą uprawnioną do zachowku mogą uzasadniać pozbawienie prawa do zachowku poprzez wydziedziczenie przez samego spadkodawcę, przy założeniu skuteczności takiego wydziedziczenia w świetle art. 1008 k.c. Pozbawianie prawa do zachowku w sytuacji gdy sam spadkodawca – zakładając hipotetycznie, że miałby po temu podstawy określone w art. 1008 k.c. - nie zdecydował się na wydziedziczenie określonego spadkobiercy uprawnionego do zachowku, prowadziłyby do niedopuszczalnego wypaczenia woli spadkodawcy. Natomiast w realiach niniejszej sprawy uwzględnić należy, że spadkodawca wiedział o instytucji wydziedziczenia, skoro skorzystał z niej w testamencie wydziedziczając dzieci: E. Z. i S. Z.. Natomiast nie zdecydował o wydziedziczeniu powodów.

Również aktualna sytuacja majątkowa pozwanego nie wskazuje na to, aby konieczność zapłaty zachowków powodom wiązała się dla niej z uszczerbkiem zagrażającym podstawom jego egzystencji. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powód odziedziczył po spadkodawcy dwie nieruchomości i udziały w dwóch nieruchomościach o znacznej wartości. Pozwany nie wykorzystuje tych nieruchomości na zaspokojenie swoich potrzeb mieszkaniowych. Ocenic zatem należy, że pozwany ma majątek pozwalający na to, aby zgromadzić środki niezbędne do zapłaty należnych zachowków.

Odsetki za opóźnienie w zapłacie zasądzono od dnia 28 maja 2015 r. r. (tj. dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu pozwu w niniejszej sprawie (na rozprawie w dniu 27 maja 2015 r., k. 124/2, czas 00:04:24) co należało potraktować jako równoznaczne z doręczeniem pozwanemu wezwania do zapłaty) do dnia zapłaty na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. (por. wyrok SN z dnia 6 marca 2014 r. V CSK 209/13, LEX nr 1446457). Przesądowe wezwania do zapłaty zostały bowiem skierowane na wadliwy adres pozwanego i nie zostały faktycznie przez pozwanego odebrane. Nie można przy tym podzielić poglądu, że z uwagi na konkretyzację ostatecznej wysokości roszczenia o zachówek dopiero w chwili wyrokowania odsetki za opóźnienie w jego zapłacie należec mogą się dopiero od daty

wyrokowania. W pozwie, stanowiącym wezwanie do zapłaty, sprecyzowano wysokość żądanej sumy zachowku się domaga i powołano okoliczności uzasadniające istnienie i wysokość roszczenia. Pomiędzy datą otwarcia spadku a datą orzekania w niniejszej sprawie nie zaszła na tyle istotna zmiana wartości pieniądza aby należało przyjąć, że fakt ustalania wysokości zachowku według cen z chwili orzekania pociąga za sobą waloryzację świadczenia. Natomiast w panującej od szeregu lat sytuacji gospodarczej funkcja waloryzacyjna odsetek (istotna na przełomie lat 80' i 90' XX z uwagi na panującą podówczas inflację) jest drugorzędna w relacji do wybijającej się na pierwszy plan funkcji wynagrodzenia odsetkami wierzyciela za korzystanie przez dłużnika za okres opóźnienia z należnego wierzycielowi kapitału. Zasądzenie odsetek za opóźnienie dopiero od daty orzekania, a nie od dnia następnego po dniu wezwania do zapłaty, w sposób nieusprawiedliwiony premiowałoby dłużnika, który zwleka z zaspokojeniem ciężących na nim zobowiązań.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt I, II oraz III sentencji na podstawie wyżej cytowanych przepisów, oddalając powództwa w pozostałym zakresie jako bezzasadne w pkt IV sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono poprzez ich stosunkowe rozłożenie na zasadzie art. 100 k.p.c. przyjmując za podstawę stosunkowego rozłożenia, że powodowie wygrywają po 32,82%, a pozwany w zakresie 67,18%.

Powódka T. Z. poniosła następujące koszty procesu:

- opłata od pozwu: 1000 zł.

- wynagrodzenie pełnomocnika: 2400 zł. (obliczone od sumy wszystkich połączonych spraw i podzielone w równych częściach na każdego z powodów, albowiem pełnomocnik wykonywał czynności we wszystkich połączonych sprawach jednocześnie i z reprezentowaniem poszczególnych powodów nie wiązał się żaden dodatkowy nakład pracy)

- zaliczka na opinię biegłego: 2000 zł. (k. 148)

łącznie: 5400 zł.

Powódce stosownie do wyników postępowania należałby się zwrot kosztów w kwocie 1772,28 zł.

Powód Z. Z. poniósł następujące koszty procesu:

- opłata od pozwu: 1000 zł.

- wynagrodzenie pełnomocnika: 2400 zł. (obliczone od sumy wszystkich połączonych spraw i podzielone w równych częściach na każdego z powodów, albowiem pełnomocnik wykonywał czynności we wszystkich połączonych sprawach jednocześnie i z reprezentowaniem poszczególnych powodów nie wiązał się żaden dodatkowy nakład pracy)

łącznie: 3400 zł.

Powodowi stosownie do wyników postępowania należałby się zwrot kosztów w kwocie 1115,88 zł.

Powód J. Z. poniósł następujące koszty procesu:

- wynagrodzenie pełnomocnika 2400 zł. (obliczone od sumy wszystkich połączonych spraw i podzielone w równych częściach na każdego z powodów, albowiem pełnomocnik wykonywał czynności we wszystkich połączonych sprawach jednocześnie i z reprezentowaniem poszczególnych powodów nie wiązał się żaden dodatkowy nakład pracy).

Powodowi stosownie do wyników postępowania należałby się zwrot kosztów w kwocie 787,68 zł.

Pozwany poniósł koszty postępowania w postaci wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 7200 zł. (obliczonej od sumy wszystkich połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia spraw) oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. (k. 123), zatem łącznie 7217 zł. Kwota ta podlegała dla celów rozliczenia kosztów procesu podziałowi na

trzy równe części (po 2405,66 zł.) ponieważ pełnomocnik wykonywał czynności we wszystkich połączonych sprawach jednocześnie i z reprezentowaniem pozwanego wobec poszczególnych powodów nie wiązał się żaden dodatkowy nakład pracy.

Pozwanemu stosownie do wyników postępowania należałby się zatem zwrot kosztów procesu od każdego z powodów po 1616,12 zł.

Po skompensowaniu wzajemnie należnych kosztów zasądzeniu podlegały:

- od pozwanego na rzecz powódki T. Z. kwota 156,16 zł.

- od powoda Z. Z. na rzecz pozwanego kwota 500,24 zł.

- od powoda J. Z. na rzecz pozwanego kwota 828,44 zł.

o czym orzeczono w pkt V, VI i VII sentencji na zasadzie art. 100 k.p.c.